

ЛОГІСТИЧНО-ПОСТАЧАЛЬНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ: ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ, АДМІНІСТРУВАННЯ ТА РЕІНЖІНІРИНГУ

LOGISTICS AND SUPPLY ACTIVITIES: FEATURES OF IMPLEMENTATION, ADMINISTRATION, AND REENGINEERING

УДК 658:005.932.5

Телішевська О.Б.

к.е.н., асистент кафедри економіки підприємства та інвестицій
Національний університет
«Львівська політехніка»

Жежуха В.Й.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри зовнішньоекономічної та митної діяльності
Національний університет
«Львівська політехніка»

Овчарук В.В.

к.е.н., доцент кафедри зовнішньоекономічної та митної діяльності
Національний університет
«Львівська політехніка»

У статті конкретизовано місце логістично-постачальницької діяльності у системі логістичної діяльності підприємств загалом, а також окреслено її межі і висвітлено загальні положення її здійснення, адміністрування та реінжинірингу. Логістично-постачальницьку діяльність запропоновано розглядати як узагальнену послідовність процесів замовлення, закупівлі, транспортування та зберігання. Наведено загальну характеристику логістично-постачальницьких процесів. Розглянуто місце логістично-постачальницької діяльності у системі операційної діяльності компанії загалом. Наведено відмінності між такою діяльністю та матеріально-технічним постачанням. Відображено причини виокремлення й ґрунтовного вивчення інструментарію здійснення, адміністрування та реінжинірингу логістично-постачальницької діяльності підприємств.

Ключові слова: адміністрування, логістика, логістично-постачальницька діяльність, підприємство, реінжиніринг.

В статье конкретизировано место логистическо-снабженческой деятельности в системе логистической деятельности предприятий в целом, а также обозначено ее границы и освещено общие положения ее осуществления, администрирования и реинжиниринга. Логистическо-снабженческую деятельность предложено рассматривать как обобщенную последовательность процессов заказа, закупки, транспортировки и хранения. Приведена общая характеристика логистическо-снабженческих

процессов. Рассмотрено место логистическо-снабженческой деятельности в системе операционной деятельности компаний в целом. Приведены различия между такой деятельностью и материально-техническим снабжением. Отражены причины выделения и основательного изучения инструментария осуществления, администрирования и реинжиниринга логистическо-снабженческой деятельности предприятий.

Ключевые слова: администрирование, логистика, логистическо-снабженческая деятельность, предприятие, реинжиниринг.

The article specifies the place of logistics and supply activities in the system of logistics activity of enterprises in general, as well as outlines its boundaries and highlights the general provisions for its implementation, administration, and reengineering. Logistics and supply activities are proposed to be considered as a generalized sequence of order, procurement, transportation, and storage processes. A general characteristic of logistics and supply processes is given. The place of logistics and supply activity in the system of operating activities of enterprises in general is considered. Differences between such activities and equipment and material procurement are given. Reasons for the selection and thorough studying of tools of the implementation, administration, and reengineering of logistics and supply activities of enterprises are shown.

Key words: administration, logistics, logistics and supply activity, enterprise, reengineering.

Постановка проблеми. Проблеми логістично-постачальницької діяльності, її здійснення, адміністрування та реінжиніринг у реаліях сьогодення є важливими й актуальними для підприємств. Це пов'язано передусім із тим, що в останні роки спостерігається щільна кореляція між системами постачання та конкурентоспроможністю суб'єктів підприємницької діяльності. Інша причина актуалізації цього напрямку дослідження у теорії і практиці – постійне зростання вартості матеріально-технічного потоку від постачальників до складів підприємства (як, зрештою, і потоків готової продукції від виробника до кінцевих споживачів чи посередників).

Як відомо з теорії і практики, сфера логістично-постачальницької діяльності у багатьох компаніях є доволі складною, адже постачання може охоплювати значне різноманіття матеріально-технічних ресурсів, що постачаються від різних постачальників (у т. ч. й іноземних). Окрім того, нерідко під час постачання необхідних ресурсів слід ураховувати і наявність внутрішнього постачання. Загалом теорією та практикою доведено,

що у ринкових умовах господарювання ефективність логістично-постачальницької діяльності підприємств багато в чому підвищує їхню конкурентоспроможність і дає змогу зберегти та утримати конкурентні позиції на ринку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у розроблення теоретико-прикладних положень у сфері здійснення, адміністрування та реінжинірингу логістично-постачальницької діяльності підприємств зробило чимало вітчизняних та зарубіжних науковців, серед яких варто виокремити праці В. Алькеми, А. Андрушко, Н. Антоненка, І. Бажина, М. Белянцева, М. Васелевського, А. Гаррісона, А. Гаджинського, О. Гірної, Л. Грамсика, М. Денисенка, Т. Дудара, О. Зборовської, Т. Іманова, Л. Казаріної, А. Кальченко, З. Каїри, І. Канахіна, Є. Крикавського, О. Кузьміна, В. Кислого, К. Ковтуна, Т. Колодзієвої, І. Крестона, М. Крістофера, О. Куницької, Д. Курбанова, О. Лактіонової, Р. Ларіної, О. Лотиша, К. Мельникової, А. Молчанової, Т. Москвітіної, Б. Мізюка, Л. Міротіна, М. Одрехівського, М. Окландера, О. Орлова, В. Ридзковського, Н. Струк, А.М. Тка-

ченко, Л. Фролової, Н. Чухрай, Л. Шевців, Л. Якимшин та багатьох інших. Основними науковими доробками авторів у цій сфері є розвиток сутності поняття «логістика постачання», типологія видів логістично-постачальницької діяльності, ідентифікування структури витрат на її здійснення тощо. Попри чималу кількість напрацювань у цій сфері, низка актуальних завдань із указаної тематики досі не розв'язана. Зокрема, потребує конкретизації місце логістично-постачальницької діяльності у системі логістичної діяльності підприємств загалом, а також чітке окреслення її меж. Не менш важливим є висвітлення загальних положень здійснення, адміністрування та реінжинірингу логістично-постачальницької діяльності.

Постановка завдання. Метою дослідження є конкретизація місця логістично-постачальницької діяльності у системі логістичної діяльності підприємств загалом, а також чітке окреслення її меж і висвітлення загальних положень її здійснення, адміністрування та реінжинірингу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вивчення теорії і практики дає змогу зробити висновок про те, що логістично-постачальницька діяльність підприємств узагальнено охоплює

послідовність «процеси замовлення – процеси закупівлі – процеси транспортування – процеси зберігання» (рис. 1).

Огляд й узагальнення літературних джерел дає змогу стверджувати, що в науковій літературі до логістично-постачальницької діяльності інколи відносять й операції з транспортування готової продукції від складу до споживача чи посередника. Такого бачення дотримуються А. Мосальов та В. Ларкін [1, с. 21]. Разом із тим доцільно зауважити, що спектр таких операцій охоплюється іншим економічним терміном, а саме збутом. Отже, очевидно, що постачання матеріально-технічних ресурсів на склади підприємства і постачання готової продукції замовникам – це кардинально інші сфери, у т. ч. з позиції логістики, тому повинні розглядатися окремо.

Розглядаючи, наприклад, процес пошуку постачальників, доцільно наголосити, що такий вибір безпосередньо впливатиме на час постачання матеріально-технічних ресурсів. Загалом з урахуванням наведеної узагальненої послідовності логістично-постачальницької діяльності підприємств шляхи зменшення витрат на таку діяльність, її адміністрування та реінжиніринг можуть

Рис. 1. Узагальнена послідовність логістично-постачальницької діяльності підприємств

Джерело: сформовано авторами

виявлятися на будь-якому її етапі. Наприклад, у межах процесів зберігання матеріально-технічних ресурсів оптимізування витрат на логістично-постачальницьку діяльність суб'єктів господарювання може здійснюватися шляхом скорочення чисельності працівників складів; скорочення часу, що затрачається на приймання товарів на склад; упровадження інформаційних технологій управління продукцією на складі тощо. Під час процесів транспортування витрати на логістично-постачальницьку діяльність підприємств можуть бути оптимізованими завдяки оптимізуванню кількості та видів транспортних засобів, що здійснюють перевезення, розробленню оптимальних маршрутів перевезень, удосконаленню технічного забезпечення транспортних засобів тощо.

Очевидно, що процеси здійснення, адміністрування та реінжинірингу логістично-постачальницької діяльності підприємств пов'язані із різноманітними логістично-постачальницькими потоками, які, своєю чергою, характеризуються просторово-часовою послідовністю. Водночас проблема полягає у тому, що чимало вітчизняних керівників доволі поверхнево знайомі зі здійсненням постачання на засадах використання інструментів логістики. Ефективне управління постачанням на принципах логістики й кваліфіковане формування відповідних бізнес-процесів дає змогу ефективно планувати операційну діяльність підприємств.

Вивчення теорії і практики, а також результати власних досліджень дають змогу стверджувати, що метою логістично-постачальницької діяльності підприємств є повне, надійне та своєчасне забезпечення операційної діяльності. Логістично-постачальницькі процеси передбачають не лише рух матеріально-технічних ресурсів на підприємство, а й управління відповідними потоками фінансових активів, інформації, документації, а також охоплюють процеси підготовки матеріально-технічних ресурсів до використання у виробництві.

Логістично-постачальницька діяльність підприємств в умовах сьогодення є важливим складником операційної системи загалом. Наприклад, будь-які необґрунтовані управлінські рішення щодо вибору постачальників можуть призвести до неритміч-

ності виробництва, простоїв обладнання, нераціонального енерговитрачання, підвищення собівартості виробництва, зниження продуктивності праці тощо. Варто погодитися з думкою А.В. Андрєєва [2, с. 116], згідно з якою різні відхилення в логістично-постачальницьких процесах суб'єктів господарювання знижують їхню конкурентоспроможність. Як слушно зауважує Л.М. Лапицька [3, с. 92], процес переходу від традиційного постачання до логістично-постачальницької діяльності доволі складний та потребує часу, фахівців і чималих ресурсів.

З урахуванням вивчення теорії і практики можна зробити висновок про те, що основною метою логістично-постачальницької діяльності підприємств є забезпечення надійного постачання матеріально-технічних ресурсів відповідної якості, необхідної кількості у відповідні терміни від надійного постачальника за прийнятною ціною. Варто погодитися з думкою А.С. Конєвої та Є.С. Телегіної [4, с. 321], що основними напрямками діяльності постачання в компаніях є такі:

- формування надійного і безперервного матеріального потоку для забезпечення безперебійного функціонування підприємства;
- підтримка нормативного рівня запасів матеріальних ресурсів на складах;
- пошук надійних постачальників, тісна взаємодія із ними і побудова взаємовигідних партнерських відносин;
- підтримка та підвищення якості різних матеріально-технічних ресурсів тощо.

Узагальнення теоретичного та практичного досвіду дає змогу стверджувати, що логістично-постачальницьку діяльність підприємств слід відокремлювати від класичного матеріально-технічного постачання, оскільки між цими поняттями є низка принципових відмінностей (табл. 1).

Сьогодні суб'єкти господарювання розглядають свою логістично-постачальницьку діяльність комплексно з позиції досягнення стратегічних і тактичних цілей функціонування, меншою мірою зосереджуючись на аналізованні окремих операцій із постачання. Варто звернути увагу й на те, що сучасний підхід до управління логістично-пос-

Таблиця 1

Відмінності між логістично-постачальницькою діяльністю та матеріально-технічним постачанням

Параметри	Логістично-постачальницька діяльність	Матеріально-технічне постачання
Обсяги постачання	Постачання з урахуванням реальних потреб виробництва	Постачання із запасом
Рівень розвитку	Продуманий стратегічно спрямований рівень	Низький рівень розвитку, більшою мірою спрямований на тактичний рівень
Суб'єктний склад	Залучені як лінійні керівники та працівники, так і спеціалізовані підрозділи	Залучені здебільшого спеціалізовані підрозділи
Пріоритетність політики управління	Логістично-постачальницькі операції є щоденною необхідністю	Політика логістично-постачальницьких операцій є другорядною

Джерело: сформовано авторами

чальницькими витратами охоплює спектр різноманітних знань, що стосуються, зокрема, законодавчої бази, оподаткування, дотримання вимог до упакування та маркування, виконання приписів митно-тарифного регулювання, залучення транспортно-експедиційних посередників тощо.

В економічній літературі [3; 5–7] зазначається, що логістично-постачальницька підсистема підприємства спільно з різними іншими дотичними підсистемами формує фізичний (матеріальний) потік, на вході якого перебувають постачальники, транспортні організації, комерційні посередники та інші суб'єкти, а також безпосередньо логістично-постачальницькі ресурси. Каналами товароруку такі ресурси спрямовуються безпосередньо у виробничу підсистему організації. Лише всі чітко налагоджені ланки логістично-постачальницької діяльності починаючи від збирання й аналізування інформації про постачальників дають змогу досягти фінансової успішності.

У літературі наведено, обґрунтовано й охарактеризовано основні принципи логістично-постачальницької діяльності підприємств, дотримання яких сприяє ефективному її здійсненню, адмініструванню та реінжинірингу. Зокрема, у роботі Л.М. Лапицької [3, с. 93–94] до переліку таких принципів віднесено:

- системний підхід – сприяє забезпеченню ефективності використання різних ресурсів шляхом узгодженості процесів постачання та виробництва;

- синергізм – передбачає поєднання різних елементів зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства, що в підсумку розширює можливості синергетичного потенціалу логістично-постачальницької діяльності;

- емерджентність – логістично-постачальницька діяльність сприяє формуванню нових властивостей цих процесів, що сприяють підвищенню рівня їхньої надійності й ефективності;

- конгруентність – інструментарій логістично-постачальницької діяльності дає змогу забезпечити відповідність одних параметрів іншим (наприклад, відповідність виробничих запасів потребам виробництва), що сприяє ефективності виробництва;

- адаптивність – здатність логістично-постачальницької діяльності адаптуватися як під зміни виробництва, так і під нові вимоги ринку.

Враховуючи результати досліджень Л.С. Федерова [8, с. 29], слід указати, що необхідність виокремлення й ґрунтовного вивчення інструментарію здійснення, адміністрування та реінжинірингу

логістично-постачальницької діяльності підприємств зумовлена такими основними причинами:

- необхідністю виокремлення власне цієї діяльності з-поміж усіх інших видів діяльності для більш ефективного управління нею;

- можливістю узгодження інтересів учасників логістично-постачальницького ланцюга під час розподілу між ними синергетичного ефекту;

- необхідністю управління логістично-постачальницькими процесами за принципом «наближення до споживача».

Висновки з проведеного дослідження. Реалії сьогодення вимагають від вітчизняних підприємств акцентувати увагу не лише на сферу продажу, а й на процеси постачання, які багато в чому визначають ефективність збуту продукції. Отже, важливим є комплексне розуміння логістично-постачальницької діяльності, уникнення помилковості в ідентифікуванні її меж, а також упровадження дієвих інструментів її здійснення, адміністрування та реінжинірингу в різних площинах.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Мосалев А.И., Ларкин В.А. Актуальность инвестиций в логистическую систему предприятий пищевой промышленности. Современная экономика: проблемы, тенденции, перспективы. 2012. № 7. С. 17–27.
2. Андреев А.В. Основные тенденции формирования логистики снабжения и запасов в деятельности зарубежных компаний. Транспортное дело России. 2011. № 4. С. 115–117.
3. Лапицкая Л.М. Закупочная логистика в сфере снабжения промышленного предприятия. Вестник Гомельского государственного технического университета им. П.О. Сухого. 2000. № 1(1). С. 92–95.
4. Конева А.С., Телегина Е.С. Основные аспекты политики снабжения на предприятии. Вестник Вестник Волжского университета им. В.Н. Татищева. 2010. № 20. С. 320–326.
5. Копець К. Функціонування ринку логістичних послуг у Польщі. Університетські наукові записки. 2017. № 3(23). С. 306–311.
6. Куницька О.М., Мержиєвська Є.В. Управління запасами з використанням сучасних підходів до логістики та маркетингу. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Логістика». 2009. № 649. С. 193–197.
7. Радецька О.О. Роль логістичних витрат у підвищенні конкурентоспроможності продукції. Вісник Технологічного університету Поділля. Економічні науки. 2003. № 5. Ч. 2. Т. 2. С. 189–191.
8. Федеров Л.С. К вопросу о логистических издержках. Вестник транспорта. 2005. № 4. С. 29–32.